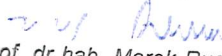

Zabrze 31.1.2024 r.

Dr hab. n. med. Robert Pudło, prof. SUM
Zakład Psychoprofilaktyki Katedry Psychiatrii
Wydziału Nauk Medycznych w Zabrze
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

Kanclerz
Kolegium Nauk Medycznych

Prof. dr hab. Marek Ruchała

OCENA

rozprawy doktorskiej

lek. Veroniki Casadei

„Aktywność ruchowa, jakość snu i objawy ubytkowe jako predyktory zaburzeń metabolicznych w schizofrenii”

1. Celowość podjęcia badań

Rozwój wiedzy o chorobach zawsze przebiega etapami, z których pierwszym jest dostrzeżenie i opis zjawiska, potem analiza jego mechanizmów, w końcu badania muszą objąć związki poznawanej choroby z innymi zjawiskami zdrowotnymi. Dlatego zainteresowanie związkiem przebiegu schizofrenii i powikłań z aktywnością fizyczną jest w pełni zrozumiałe. Co więcej, w ostatnich latach narasta literatura na temat zastosowania różnych form fizjoterapii, w tym kinezyterapii, w leczeniu zaburzeń psychicznych (nie tylko depresji, ale też zaburzeń poznawczych, lękowych i schizofrenicznych). Zastosowanie to zostało przez psychiatrię przejęte z medycyny somatycznej, gdzie ma od dawna ugruntowaną pozycję.

Ciekawy jest też rozwój zainteresowania snem, od freudowskiej fascynacji, poprzez zepchnięcie go na kozetkę psychoanalitików, do rozwoju potężnej, splecionej z fizjologią, gałęzi psychiatrii jaką jest dziś medycyna snu oraz do badań związków snu z różnymi zjawiskami zdrowotnymi w sferze somatycznej i psychicznej.

Tym, co łączy aktywność fizyczną i sen jest wyjątkowa interdyscyplinarność obu zjawisk – ich znaczenie w patogenezie i leczeniu różnych zaburzeń. Stąd przedstawiona do oceny rozprawa doktorska musi być uznana za pracę interdyscyplinarną, łączącą somę i psyche. Zapewne wybór takiej tematyki wynika z uprzedniego doświadczenia Doktorantki w transplantologii, która jest dziedziną wręcz modelowo interdyscyplinarną. Wybór takiego tematu i kształtu rozprawy uważam za wyjątkowo trafny z dwóch powodów. Po pierwsze większa świadomość związków między

aktywnością fizyczną i zaburzeniami snu a powikłaniami schizofrenii ma wpływ na jakość opieki nad pacjentami, a po drugie, w dobie prób przemieszczania psychiatrii z medycyny do sfer ideologiczno-społecznych ukazywanie jej twardego, medycznego charakteru pomaga przywrócić właściwe proporcje.

2. Struktura formalna pracy

Przedstawiona do oceny dysertacja opiera się na cyklu trzech publikacji:

1. Casadei V, Jaracz J, Wójciak P, Rybakowski F.

Przegląd wyników badań na temat zależności pomiędzy objawami negatywnymi, aktywnością fizyczną i zespołem metabolicznym u chorych ze schizofrenią

Neuropsychiatria i Neuropsychologia 2022; 17, 3-4: 125-131

2. Casadei V, Jaracz J, Wójciak P, Moczko J, Filipiak P, Kucharska-Kowalczyk K, Rybakowski F.

Aktywność ruchowa i objawy ubytkowe jako predyktory zaburzeń metabolicznych w schizofrenii

Neuropsychiatria i Neuropsychologia 2023; 18, 1-2: 11-18

3. Casadei V, Jaracz J, Wójciak P, Moczko J, Filipiak P, Kucharska-Kowalczyk K, Rybakowski F.

Zaburzenia snu u chorych na schizofrenię oraz ich związki z zespołem metabolicznym i nasileniem objawów schizofrenii

Neuropsychiatria i Neuropsychologia 2023; 18, 1-2: 19-26

Pierwsza praca jest przeglądem piśmiennictwa, dwie następne mają charakter badawczy. Wszystkie trzy zostały opublikowane w recenzowanych czasopismach naukowych. We wszystkich trzech pracach Doktorantka jest pierwszym autorem.

Struktura doktoratów z publikacji nie jest ustabilizowana, co pozwala na pewną swobodę konstrukcyjną. Autorka umieściła kopie prac będących podstawą rozprawy po zwięzłym opisie projektu badawczego, przez co konstrukcja jest spójna i logiczna.

Całość składa się z 72 numerowanych stron, z czego 23 stanowią trzy wymienione wyżej artykuły, a 13 stron zajmuje opis merytoryczny projektu wraz z podsumowaniem. Recepcja tej części byłaby jeszcze lepsza, gdyby wymieniono w punktach cele projektu i odpowiadające im wnioski. Na resztę składają się: strona tytułowa, spis treści, wykazy skrótów, streszczenia w języku polskim i angielskim, spis piśmiennictwa w porządku alfabetycznym (z jakiegoś powodu bez numeracji) oraz skany dokumentów niezbędnych do publikacji. Tym samym praca zawiera wszystkie wymagane elementy konstrukcyjne.

3. Zawartość merytoryczna pracy

Wstęp porusza pięć wątków: określenie schizofrenii, zespół metaboliczny, znaczenie aktywności fizycznej, zaburzenia snu w schizofrenii i zastosowania aktygrafii. Wprowadzenie jest zwięzłe, rzeczowe i informatywne, zawiera najważniejsze dane przygotowujące czytelnika do treści pracy, jednak przy podawaniu różnych danych epidemiologicznych warto korzystać z najbardziej aktualnych danych, a cytowane przez Doktorantkę dane dotyczące oczekiwanej długości życia osób ze schizofrenią pochodzą z 2010 r., częstości zespołu metabolicznego z 2015 r., a strategii ograniczania przyrostu masy ciała z 2006 r. (mimo, że nawet w polskim piśmiennictwie są dostępne późniejsze publikacje). Dyskusyjna jest też sugestia, że PSG jest inwazyjną metodą badania.

Założenia badania są przedstawione poprawnie, chociaż Doktorantka używa w nich sformułowania „zaburzenia snu” a w tytule „jakość snu”. Terminy te – acz zbliżone – nie są synonimowe.

W pracy przeglądowej słusznie zwrócono uwagę, że objawy negatywne schizofrenii są konstruktem poznawczym obejmującym różne zjawiska, których podłoże biologiczne nie zostało dostatecznie zbadane i może być niejednorodne, co może tłumaczyć sprzeczność wyników różnych badań traktujących objawy negatywne jako homogeną grupę. Trudno też – u chorych leczonych lekami przeciwpsychotycznymi – odróżnić efekty objawów negatywnych od efektów niepożądanych leków. Przedstawiony przegląd literatury w sposób przekonujący dowodzi celowości przeprowadzonych w projekcie doktorskim badań.

Pierwsza z prac badawczych: „Aktywność ruchowa i objawy ubytkowe jako predyktory zaburzeń metabolicznych w schizofrenii” trafnie rozdziela wpływ różnych (zdefiniowanych w używanych narzędziach) objawów schizofrenii na objawy MeS. Dobór do grupy i jej opis jest prawidłowy, na pochwałę zasługuje bogaty zestaw używanych narzędzi diagnostycznych. Pewna ostrożność jest wymagana przy interpretacji wyników badania aktygrafem w czasie trwania hospitalizacji, kiedy aktywność jest w pewnym stopniu sterowana organizacyjnie. Problem ten Autorka dostrzega w opisie drugiej pracy badawczej: „Zaburzenia snu u chorych na schizofrenię oraz ich związki z zespołem metabolicznym i nasileniem objawów schizofrenii”. Pod rozwagę należy poddać możliwość przeprowadzenia podobnych badań u chorych ambulatoryjnych. Co do wyników drugiej pracy, wydaje się, że wykazanie wpływu pojedynczych objawów na zaburzenia snu otwiera pole do dalszych badań. W tej publikacji zostały też opisane ograniczenia pracy, które w praktyce dotyczyły obu publikowanych części badania.

Trzy przedstawione prace tworzą spójną całość i stanowią oryginalny wkład Doktorantki do wiedzy medycznej.

Praca kończy się sześcioma wnioskami, z których pierwszy jest niezwykle ogólny i mógłby zostać pominięty bez szkody dla pracy. Trzy kolejne odpowiadają ściśle celom pracy. Dwa ostatnie wnioski – choć nie odzwierciedlają hipotez badawczych – wynikają z przeprowadzonych badań i są w pełni uzasadnione.

Piśmiennictwo obejmuje 34 pozycje w kolejności cytowania. Liczba ta jest co prawda niewielka, ale trzy publikacje będące podstawą rozprawy mają piśmiennictwo znacznie bogatsze.

4. Szata językowa pracy

Język pracy jest komunikatywny i staranny. Pracę czyta się dobrze, z zainteresowaniem. Pojedyncze błędy nie przeszkadzają w recepcji tekstu.

5. Podsumowanie

Rozprawa doktorska lek. Veronici Casadei „*Aktywność ruchowa, jakość snu i objawy ubytkowe jako predyktory zaburzeń metabolicznych w schizofrenii*” została oparta na cyklu trzech, wartościowych publikacji poświęconych zbliżonej tematyce, zgodnej z tytułem rozprawy. Założone cele badawcze są ważne dla rozwoju wiedzy medycznej, przyjęta metodyka badań jest poprawna, a uzyskane wyniki mają znaczenie praktyczne. Doktorantka w przekonujący sposób odpowiedziała na postawione sobie pytania, potrafi korzystać z piśmiennictwa, posiada znaczną wiedzę teoretyczną oraz umiejętność samodzielnego rozwiązywania wybranych problemów naukowych, a także odpowiedniego planowania, przygotowania oraz organizacji pracy naukowej. Zamieszczone wyżej uwagi kłrytyczne nie zmieniają pozytywnej oceny rozprawy.

Wobec faktu, że przedstawiona do oceny rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

(Dz. U. 2018 poz. 1668) . zwracam się do Wysokiej Kapituły Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu o dopuszczenie lek. Veroniki Casadei do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Zakładu Psychoprofilaktyki
Katedry Psychiatrii
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

dr hab. n. med. Robert Pudło, prof. SUM